

Nr 71.*Utlåtande i anledning av väckt motion angående måls-
manskapet för vårdhem för kroniskt sjuka m. m.*

(3:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Wiklund* i Stockholm väckt motion (II: 261) har hemställts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, *dels* att proposition snarast möjligt måtte föreläggas riksdagen angående målsmanskapet för vårdhem för kroniskt sjuka, *dels* att skyndsamt inventering av ålderdomshemsbyggnader, som enligt riksdagens principbeslut 1947 äro olämpliga som ålderdomshem men kunna lämpa sig för vårdhemsändamål, samt av andra eventuella byggnader användbara för samma ändamål måtte verkställas landstingsvis och i intimaste samverkan med respektive landsting, *dels ock* att på grund av denna inventering aktualiserade byggnadsarbeten måtte beredas förtursrätt inom vederbörande byggnadskvoter.

Motionären har bl. a. framhållit, att kommunerna på grund av statens och landstingens otillräckligt utbyggda sjukvårdsorganisation nödgas i en ofta stor omfattning och icke sällan under beklämmande förhållanden bereda vård åt kroniskt sjuka å sina ålderdomshem. Extraordinära åtgärder för tillrättläggande av missförhållandena på detta område anses påkallade, särskilt som antalet kroniskt sjuka kan väntas komma att fortsätta att stiga. Ett led i dylika åtgärder vore enligt motionären att bringa klarhet i landstingens skyldigheter i fråga om vården av kroniskt sjuka genom proposition till riksdagen i fråga om målsmanskapet för vårdhem för sjuka av detta slag. En annan praktisk åtgärd vore att så snabbt som möjligt inventera tillgången i olika landstingsområden på byggnader, vilka icke lämpa sig för sin nuvarande uppgift som ålderdomshem eller för andra ändamål men genom enkla ändrings- och renoveringsarbeten kunna förvandlas till vårdhem. Då ålderdomshemsbyggen numera inrymmas i bostadskvoten, anses möjligheterna till ersättningsbyggen för ålderdomshemsbyggnader, som apterats till sjukhem, ha ökats.

Beträffande de skäl, motionären i övrigt åberopat till stöd för sin hemställan, hänvisas till motionen.

I ett vid 1948 års riksdag inom andra kammaren lämnat interpellationssvar har chefen för inrikesdepartementet berört frågan om prioritetsrätt för tillstånd för om- och tillbyggnad av hem för kroniskt sjuka. Därvid har bl. a. uppgivits, att landstingen och städerna utom landsting beslutat eller planerat omkring 7 000 nya vårdplatser för kroniskt sjuka. Utbyggnaden av anstaltsvår-

den på detta område borde enligt departementschefen inom landstingsområdena få bedrivas på det sätt, som för varje område befundes mest ändamålsenligt. Någon på statsmakternas initiativ verkställd inventering av tillgängliga äldre byggnader och ett uttalande om företrädesrätt för ombyggnad av dessa syntes på grund härav icke lämpliga. Det funnes all anledning att räkna med att landstingen, som måste förutsättas äga ingående kännedom om tillgången på äldre byggnader av olika slag inom respektive sjukvårdsområden, utan särskilda initiativ från statsmakternas sida jämväl för framtiden skulle taga till vara befintliga lokaler, som kunde användas för kronikervårdens behov. Denna vårdgren hade tillerkänts visst företräde vid beviljande av byggnadstillstånd inom den för byggnader inom hälso- och sjukvård avsedda byggnadskvoten. Ansökningarna borde emellertid prövas från fall till fall med utgångspunkt från de skiftande förhållandena inom de olika sjukvårdsområdena.

Utskottet. De möjligheter, som för närvarande stå till buds för omhändertagande och vård av kroniskt sjuka, äro i förhållande till behovet därav långt ifrån tillräckliga. Bristen på vårdhem har medfört, att de sjuka även måste intagas på ålderdomshem och andra inrättningar under i många fall otillfredsställande vårdförhållanden. Utskottet hyser den uppfattningen, att behovet av vårdhem i en del områden är mycket stort och att en utbyggnad av kronikervården sannolikt även skulle bidra till att lätta belastningen på lasaretten. Inom landstingen och andra därav berörda institutioner har man jämväl sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på dessa förhållanden, och planer torde i allmänhet ha uppgjorts för en utbyggnad på längre sikt av kronikervården. Möjligheterna att inom den närmaste tiden förverkliga dessa planer äro emellertid främst beroende av den inskränkning av investeringsverksamheten, som framtvings av det rådande ekonomiska läget.

Utskottet hyser i likhet med chefen för inrikesdepartementet den övertygelsen, att landstingen väl tillvarataga de möjligheter, som kunna föreligga att utnyttja redan befintliga byggnader för kronikervårdens behov. Då såvitt utskottet har sig bekant landstingen och övriga ansvariga institutioner redan nu ägna den största uppmärksamhet åt frågan om en förbättring på hithörande område, torde åtminstone för närvarande knappast något vara att vinna genom lagligt åläggande att anordna vårdhem. Vad beträffar frågan om inventering av ålderdomshemsbyggnader och andra byggnader, som skulle kunna lämpa sig för vårdhemsändamål, vill utskottet framhålla, att inom åtskilliga områden möjligheterna att utnyttja sådana byggnader redan torde ha undersökts. I de fall detta icke ägt rum bör det ankomma på vederbörande landsting att taga initiativ till och genomföra sådana undersökningar.

Kronikervården har såsom chefen för inrikesdepartementet framhållit hittills tillerkänts visst företräde vid beviljande av byggnadstillstånd inom den för byggnader inom hälso- och sjukvård avsedda byggnadskvoten. Utskottet har med hänsyn härtill och till byggnadskvoternas ringa omfattning icke funnit anledning att i detta sammanhang göra något uttalande i syfte att

bereda förtursrätt inom vederbörande kvoter åt de av motionären åsyftade byggnadsarbetena.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer utskottet,

att motionen II: 261 icke må till någon riksdagens åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 5 april 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 70.
